

ODRA 69 NYSA

V druhé polovině měsíce září poběhly na území Polské lidové republiky spojenecké manévry, které řídil ministr národní obrany PLR generál armády Wojciech Jaruzelski.

Je účelné se k nim vrátit a po odborné stránce si povšimnout jejich některých zvláštností a progresivních prvků. Jež mohou být i pro naše velitele a štáby zdrojem zkušeností.

Kromě jejich mimořádného politického významu, jenž byl především pro naši armádu zvýrazněn v té době probíhajícím rychlým politickým pohybem, můžeme v manévrech ODRA-NYSA 69 nalézt dostatek nových operačních i metodických myšlenek.

Spojenecké manévry mají totiž svoji tradici. Stávají se skutečným vyvrcholením a prověrkou přípravy vojsk, velitelů a štábů, ale obohacují svoji tematikou, rozsahem a formami i oblast vojenské praxe. Často jsou podnětem pro další zkoumání, pro teorii, organizaci a metodiku výcviku.

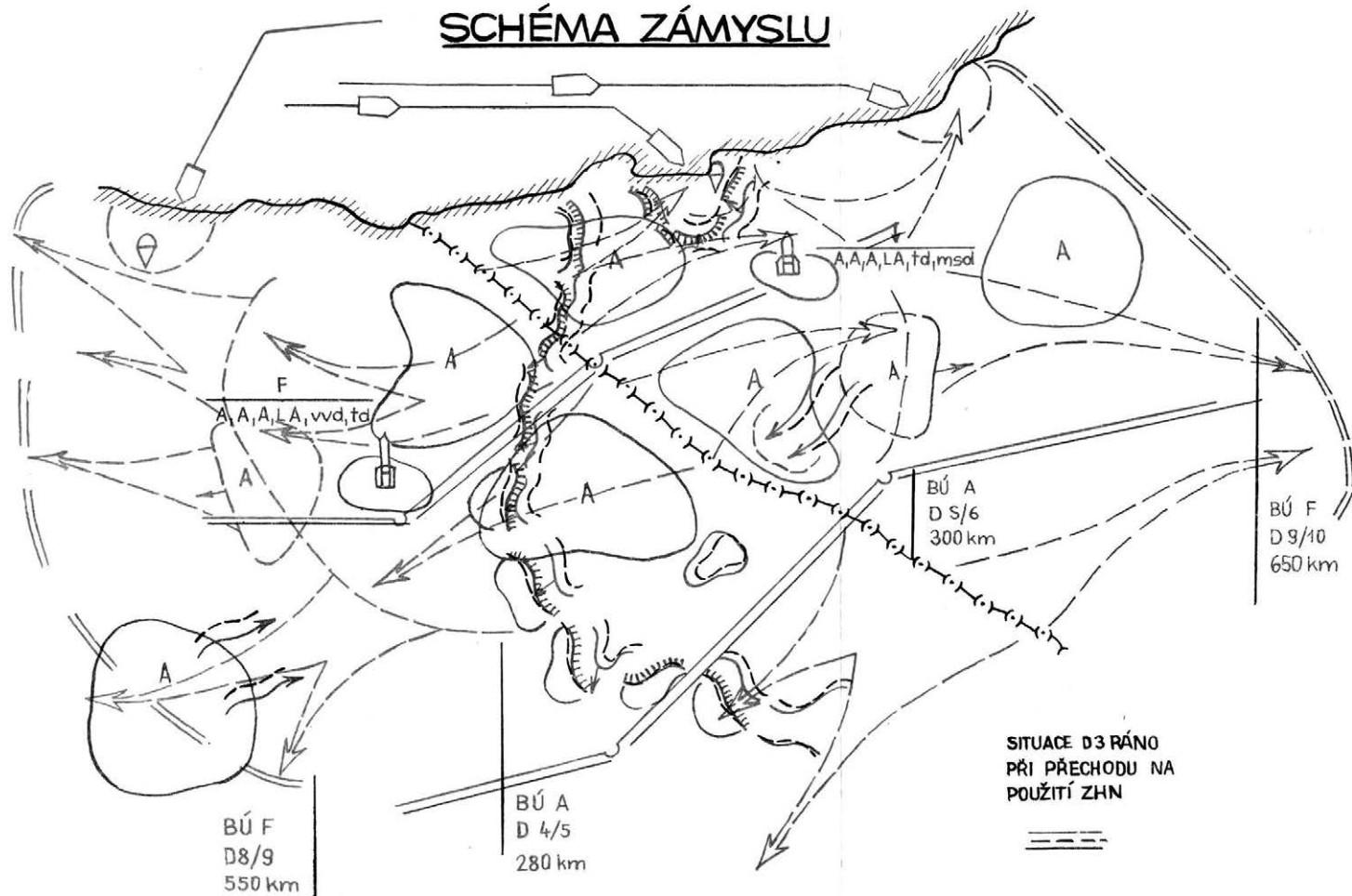
Jejich rozmach se zvětšuje. Zvyšuje se počet účastníků se vojsk, štábů, techniky, stávají se stále více vševojskovými, zahrnují již nejen všechny druhy vojsk, ale většinu ozbrojených sil. Původní jejich čistě vojskový charakter se rozšiřuje o řadu teritoriálních vojenských a civilních složek, takže postupně se zapojuje do nich více a více prvků z celého komplexu branného systému. Také prostorově již nepostačují omezené výcvikové prostory, ale průběh manévru již zahrnuje rozsáhlé území státu, často i mnoho desítek tisíc km². To má vliv i na prodlužování doby trvání manévru, kdy kromě vlastní doby operační činnosti, narůstá období soustřeďování vojsk a jejich zpětné přepravy po manévrech (často na mnoho stovek, a u letectva i tisíc km).

Rozsáhlost takových akcí vynucuje si proto i jejich dlouhodobou, pečlivou a všestrannou přípravu, součinnost několika spojeneckých armád a stává se tak skutečnou prověrkou schopností nejen cvičících vojsk, ale i řídicích orgánů.

Vzhledem k těmto charakteristikám. chcí blíže upozornit na některé zajímavé momenty z manévru ODRA NYSA 69.

Svým rozsahem manévry patřily mezi jedny z největších spojeneckých cvičení. Již samotná účast více než 60.000 vojáků, více než 10.000 vozidel, více než

SCHÉMA ZÁMYSLU

1000 tanků, kolem 500 letounů a 140 válečných lodí je imponující. V manévrech, kromě strategického raketového vojska byly zapojeny všechny druhy ozbrojených sil — pozemní vojsko, frontové letectvo, dopravní výsadkové letectvo, námořnictvo, protivzdušná obrana státu, teritoriální vojska.

Manévry probíhaly na území větším než 100.000 km² a pouze samotná doba operační činnosti byla sedm dní.

Manévry byly jako *dvoustranné* — severní proti jižním — což umožnilo reálně porovnat úroveň rozhodování protistojících operačních uskupení.

Obě strany cvičily v organizaci a při respektování operačních a bojových zásad vlastních vojsk.

V současné době, kdy je dosaženo plné nasycenosti armády těžkou bojovou technikou, je reálné omezovat vojskovou činnost i při takovýchto manévrech pouze na vojenské výcvikové prostory, v nichž štáby armád a divízi — cvičících reálně na celou operační hloubku — přijímají „na sebe“ vojska k odpracování jednotlivých epizod v souhlase s možnostmi jednotlivých výcvikových prostorů. To podstatně snižuje škody v civilním prostoru, zejména na komunikacích, ale na druhé straně nutí štáby k tomu, aby reálně kalkulovaly s možnostmi vojsk, jejichž skutečná intervalová bojová činnost prakticky vytváří trvalé napětí a pocit reality.

Při manévrech ODRA-NYSA 69 bylo využito celkem šest výcvikových prostorů, takže nutnost řízení bojové činnosti ve vztahu k práci operačních štábů byla trvalá.

V *zámyslu* (schéma 1) manévru byla zapracována etapa období zostřujícího se válečného napětí, které přerostlo v agresi jižních zahájenou konvenčními zbraněmi soustředěným vzdušným úderem na celou hloubku operační sestavy červených. Odrazení této agrese a rozhodný přechod do útočné operace po dvoudenním příhraničním střetném sražení byl hlavní náplní prvních dvou dnů války. S cílem zabezpečit útok na jednom z úspěšně se rozvíjejících směrů, provádí jižní rozsáhlou kombinovanou námořní a vzdušnou výsadkovou operaci, dávající předpoklady výrazného prostorového zisku a vytvářející podmínky pro úder do týlu operační sestavy severních.

Likvidace tohoto kombinovaného výsadku, spojená se zasazením teritoriálních vojsk a vševojskových záloh probíhá druhý a třetí den manévru.

V této době jižní při ztrátě operační iniciativy na rozhodujících směrech se zřikají ovládnutého prostoru na pobřeží, navyloďují druhý sled a na hlavním směru přecházejí k obraně důležitých terénních prostorů a využívají k tomu v rovinatém terénu především vodních toků. Současně, s cílem získat iniciativu při včasném soustředění druhého operačního sledu, přecházejí třetí den operace k rozsáhlému, neomezenému použití jaderných zbraní s nenadálým úderem.

Severní, kteří včas získali dostatek údajů o možném přechodu jižních na použití jaderných zbraní, uskutečňují vstřícný hromadný jaderný úder a způsobují rozhodné ztráty raketovým prostředkům, letectvu a druhému operačnímu sledu jižních. Vytvářejí si výhodné podmínky pro rychlé rozvíjení útočné operace zasazením druhých sledů armád, obklíčení většího uskupení sil armád jižních a včasným přísunem a zasazením druhého operačního sledu.

Tyto základní myšlenky operačního zámyslu manévru prověřovaly jednu z možných variant vzniku a průběhu války v jejich prvních dnech, tak jak je i variantně procvičujeme v naší armádě.

K některým zajímavým prvkům manévru ODRA NYSA 69:

Bezesporu je to *dynamičnost operací*, a to jak v období bez použití jaderných zbraní, tak i po přechodu na ně.

Dynamičnost je zvýrazněna především rozsáhlostí manévru, který v průběhu poslední doby nachází své plné opodstatnění nejen na zemi, ale zvyšuje se jeho účinnost i ve vzduchu a na moři.

V průběhu manévru proběhla *kombinovaná námořní a vzdušná výsadeková operace*, již se účastnily spojené síly sovětského Baltického, polského a námořnictva NLA NDR, námořní výsadeková pěchota sovětská, polská, NLA NDR, polské a československé výsadekové útvary; operace zabezpečovalo sovětské, polské a československé frontové a dopravně výsadekové letectvo.

Cílem této operace bylo — vytvořením fronty v týlu severních zabezpečit vysoké tempo přechodu do útoku v době příhraničního střetného sražení a nedovolit tak volným operačním silám severních ovlivnit průběh střetného sražení.

Časový a operační sled kombinovaného výsadku byl tento. Po leteckém soustředěném úderu, zesíleném účinnou palbou z bojových lodí palebného zabezpečení byl vysazen padákový výsadek k ovládnutí prostoru zabezpečujícího vylodění námořního výsadku, jenž se vylodil v úseku zcela umlčeném palbou námořního dělostřelectva a raket, letectva a za palebného příkrytí bojových vrtulníků.

Organizace a rychlost výsadku byla výtečná; již v prvních čtyřiceti minutách na jednom z úzkých pásem vylodění bylo více než 150 kusů těžké techniky, plovoucích tanků, tanků T 55, obrněných transportérů a i baterie raket R 60 vyloděná pomocí speciální plovoucí rampy typu LENTA.

Zajímavým způsobem byly překonávány mořské a pobřežní zátarasy. V průběhu námořního výsadku měly i své opodstatnění malé destrukční skupiny vysazované z vrtulníků Mi 8, které uvolňovaly cestu mořskému výsadku a řídily pohyb vyloděných sil.

Na vysoké úrovni byla příprava a podpora celého výsadku letectvem, které využívalo příletových směrů z moře na výškách pouhých 10—20 m a úderů na objekty z různých stran bez opakování stereotypního manévru.

Součástí kombinovaného výsadku bylo vysazení smíšeného padákového a vrtulníkového výsadku k ovládnutí letiště v blízkosti prostoru vylodění, jehož udržení vytvořilo předpoklad pro přistávací letadlový sled na letadlech An-12 s těžkou technikou výsadekového svazku. Zde se opět potvrdila již osvědčená mechanika rychlého manévru těžkou technikou do prostoru bojové činnosti, při maximálním snížení zranitelnosti přistávacího sledu (přistávání a odlet jednotlivých letounů v půlminutových intervalech). Ukazuje se, že kombinace padákového a přistávacího výsadku je v současné době nejúčelnějším způsobem manévru vojsk do týlu nepřítele.

V průběhu manévru byly uskutečněny ještě dva další větší *taktické vrtulníkové výsadky* s využitím velkokapacitních vrtulníků Mi-6 a palebně zabezpečené (kromě podpory dělostřelectvem a letectvem i vlastním palebným vrtulníkovým sledem z vrtulníků Mi-2 a Mi-4). Úkoly těchto výsadků byly časově omezeny a byly uskutečněny do menší taktické hloubky, než snad bylo doposud obecnou zvyklostí, především před čela tankových útvarů na spojení s nimi.

V průběhu manévru byla zdůrazněna potřeba rychlého *překonávání vodních toků* různými způsoby. Prakticky proběhlo ve třech epizodách překonávání širších vodních toků charakteru středního toku řeky ODRA. Potvrdilo se, že pro soudobou bojovou techniku plavající, schopnou hlubokého brodění a nové

rychlostavné soupravy typu LENTA, není vodní tok při pečlivé organizaci a taktické součinnosti palebných prostředků a čelních sledů překážkou, která by výrazněji zpomalila tempa útoku. Jistě mezi technicky zajímavé způsoby překonávání širokých a nebezpečných vodních toků pro tankovou techniku patří jejich překonávání tanky po dně bez osádek — přetahováním. Tento způsob v Polské lidové armádě praktikují a ovládají.

Na vysokém stupni je způsob *psychické přípravy vojáků* pro boj. Manévry ukázaly, že většina cvičení probíhá s bojovou střelbou tanků, motostřeleckých útvarů, dělostřelectva, s bombardováním a ostrou střelbou palubních zbraní letectva, v četných případech s ostrou střelbou námořnictva, dělostřelectva z pevniny na moře, protiletadlového dělostřelectva a z vrtulníků. Při tom se běžně cvičí přestřelování ze všech zbraní (i dělostřelectva) i prostřelování. To ve své podstatě vede k získání bojových návyků maximálně se přibližujících realnosti, zvyšuje se kázeň a odpovědnost na všech stupních, dosahuje se tím mistrovského ovládní svěřených zbraní a potřebné sebejistoty a důvěry.

Tak např. při kombinované výsadečkové operaci proběhly ostré střelby pozemního dělostřelectva na námořní cíle (v bezprostřední blízkosti vyloďujících se vojsk), střelby raket námořních lodí na mořské cíle, ostré střelby raketami letectva na námořní cíle, ostré střelby protiletadlového dělostřelectva na vzdušné cíle (střelba bateriemi různých ráží na vlečný cíl za letounem IL-28), shoz ostrých hlubinných min do moře k odstranění překážek, odpalování ostrých raketových odtarasovačů z moře na pobřeží apod.

V jiném případě proběhly noční bojové střelby tankového pluku za podpory divizních prostředků, což byla skutečná demonstrace výtečné úrovně přípravy vojsk a odvážného řízení.

V jiné epizodě, před taktickým vrtulníkovým výsadekem, proběhly ostré střelby z vrtulníků na plochu vysazení jak s raket, tak i z palubních velkorážních kulometů.

Souhrn těchto skloubených, náročných způsobů manévrů vytváří již sám představu o modernosti forem bojové přípravy vojsk, kde nelze již spoléhat na náhodu, ale musí se opírat o dokonalé zvládnutí zbraní, pevné velení a propracovanou součinnost.

Také otázkám *součinnosti* (jak operační, tak taktické) byla věnována v průběhu manévrů nevšední pozornost, zejména součinnosti mezi pozemním vojskem a letectvem a v kombinovaném výsadeku mezi všemi druhy vojsk a ozbrojených sil. I přes určité jazykové obtíže, které doposud jsou na taktických stupních s některými armádami, ukázalo se, že základním principem usnadňujícím součinnost je jednotné a shodné chápání zásad soudobých operací a boje.

V rámci manévrů byly ověřovány současné možnosti v oblasti *mechanizace a automatizace práce ve štábech* s využitím malé mechanizace a samočinných počítačů. Mimořádný praktický význam měl experiment s využitím stacionárních počítačů, s ověřením spolehlivosti a rychlosti přenosových cest, zkušební ověření řady operačních a týlových programů pro samočinné počítače. Tento experiment vícenárodnostní speciální skupiny jistě přinese pro směry dalšího rozvoje i pro jeho užší koordinaci řadu užitečných poznatků pro všechny armády.

V samotné *přípravě a řízení cvičení* lze pozorovat postupně vzrůstající snahu o integraci štábů řídicích manévry. Při manévrech ODRA-NYSA 69 pracoval již jednotný politický orgán pod centrálním řízením, zahrnující politické zástupce a politická oddělení všech zúčastněných armád.

Obdobně i v operační a taktické části cvičení nebyly manévry v oblasti řízení pouhou záležitostí jedné armády, ale na řízení jednotlivých epizod se podíleli stejnou mírou zástupci a skupiny národnostních armád s plnou odpovědností za celkovou přípravu a jejich průběh. Tím se dále zvyšuje pocit spolupodpovědnosti za průběh manévru a odráží se tak v nich podíl a přínos jednotlivých armád. Je vytvořena základna pro zdravou soutěživost a širokou výměnu zkušeností. Domnívám se, že tato snaha byla správná, našla plné pochopení a v principu se ověřila.

Jsou však i *určité obtíže*, které obdobná rozsáhlá spojenecká cvičení odhalují, zejména v oblasti materiálně technického zabezpečení a ve velení vícenárodnostním operačním celkům.

Doposud ne zcela unifikovaná metodika práce štábů, jejich rozdílné návyky, pracovní pomůcky, technické možnosti velení, především však ne do konce dovedený proces unifikace, zejména automobilní a dělostřelecké techniky, vytváří v průběhu takovýchto cvičení mimořádně obtížné situace v celkovém operačním systému materiálně technického zabezpečení. Ukazuje se, že snahu po unifikaci, zejména zbraňových systémů a jejich zabezpečovacích prostředků, by měly důsledněji podporovat všechny armády, a to i bez ohledu na snad dočasně vyšší technickou úroveň jednotlivých zbraní.

Rozhodně bude nutné odstranit nejednotnost v oblasti technických prostředků velení do stupně divize.

Určité těžkosti způsobuje i různorodá *organizace* svazků a útvarů. Tato má vliv na přecenění nebo nedocenění jejich bojových možností. I zde maximální přibližování nebo shodnost organizační struktury vojsk se sovětskou armádou může úspěšně překonat tento dílčí nedostatek.

Všiml jsem si v průběhu manévru i snad drobností, které vytvářejí příznivější podmínky pro polní činnost. Ve štábech polské lidové armády jsou to především velmi vhodně, prakticky konstruované štábní autobusy, z nichž některé jsou upraveny jako rozkládací s trojnásobnou ložnou plochou nákladního vozidla, štábní autobusy pro směrové důstojníky účelně vnitřně upravené a vybavené s možností přímo šifrového styku se svazky.

Trochu jsme polským soudruhům záviděli jejich účelné a vkusné polní uniformy (které kromě jiného nosí všichni bez ohledu na funkci a hodnost), ale i polní zavazadla (která jsou funkčně velmi dobrá a dokonce i úhledná).

Potěšila nás polská WSW — speciální pořádková služba organizovaná na všech stupních od pluku výše. Tyto jednotky s vybranými kádry, speciálně vybavené, cvičené a výrazně označené, mají již svůj potřebný respekt, zabezpečují přesuny, pořádek, střeží vybrané objekty (kromě jiného jsou i vyhledávaným zdrojem kádrů pro ministerstvo vnitra po skončení základní služby, kam již přichází s dobrým odborným základním výcvikem).

Také v oblasti *politické práce* spojené s manévry byla řada zajímavostí. Manévry nebyly jen otázkou armády, ale žila jimi většina Polska. Nejvyšší představitelé strany, vlády, vojvodství se osobně, v čele se soudruhy GOMULKOU, CYRANKIEWITZEM, SPYCHALSKÝM a všemi členy politbyra, osobně účastnili plně dva dny na nejdůležitějších etapách manévru.

Polští tisk, rozhlas a televize denně se zájmem na činnosti místech svého tisku i programu sledovaly činnost všech armád. Proběhla sta setkání vojáků všech národností mezi sebou, s pracujícími na závodech, ve státních statcích a zejména radostná byla setkání a pobyt vojáků na školách. Města byla slavnostně vyzdobena; často v malých okresních městech se setkaly tisíce oby-

vatel s vojáky. Státní aparát, zejména orgány ministerstva vnitra, spojů a dopravy byly aktivně zapojeny do manévrů a nebraly tento úkol jako přítěž, ale jako svoji základní povinnost.

Mohu konstatovat, že polským soudruhům se plně podařilo rozvinout politickou kampaň mezi pracujícími městy a venkova, mezi mládeží a dovedli ji plně využít k posílení internacionálního myšlení a k zvýšení vážnosti Varšavské smlouvy a armády vůbec.

Domnívám se, že toto je jistě jeden ze základních kladných a poučných závěrů manévrů i pro nás, a to nejen pro armádu.

Manévry ODRA-NYSA 69 ukázaly na neustále se zvyšující operační a bojovou připravenost států účastníků Varšavské smlouvy. Demonstrovaly politickou jednotu a bratrství ve zbrani. Byly ukázkou vojenské síly, která stojí odhodlaně na stráži svobody našich národů jako pevná síla a spolehlivá záštita dalšího jejich mírového socialistického vývoje.

Těší nás, že i příslušníci československé lidové armády měli možnost přispět svým podílem k jejich úspěšnému provedení.